

Sotsiaaltöö Rakvere linnas

Kersti Suun-Deket

Rakvere sotsiaalosalakonna juhataja

Rakvere on mitmes ringkonnas tuntud kui kreisilinn, kus tehakse asju veidi teistmoodi. Sotsiaaltöötajad viivad ellu tulevikku suunatud projekte ja otsivad võimalusi, kuidas muuta teenused inimestele paremini kättesaadavaks.

Rakvere on ka Lääne-Viru maakonna keskus. Teised vaatavad tihti keskuse poole, meie jälle vaatame naaberomavalitsuste poole, et kuidas saaks teha koostööd ning olla üksteisele abiks ja toeks. Meie arvates on Rakvere väga hea suurusega linn, et arendada sotsiaalvaldkonda ja proovida teha midagi omamoodi.

Kuidas sattusin sotsiaaltöele?

Asusin linna sotsiaalosalakonna juhatajana tööle 2016. aasta lõpus. Tundub, nagu see oleks olnud alles äsja, samas jälle nagu aastate eest. Oleme kogu meeskonnaga pühendunud sellele, et inimesi, keda saame toetada, oleks rohkem.

Sotsiaaltöö on meil arenenud kogu aeg selles suunas, et oskaksime paremini märgata neid, kes vajavad päriselt abi, ja neid, kelle abivajadus on muutunud õpitud abituseks. 2016. aasta alguses tajusime, et isegi kui kõik pingutavad ja annavad endast üle 100 protsendi, jääb sellest ikka väheks. Inimesi oli juurde vaja. Meie valdkonnas ei lõpe töö kunagi. Mida rohkem teed, seda rohkem märkad ja seda enam pead tegema.

Mis võiks olla minu eripära sotsiaaltöötajana? 2001. aastal sündis mul ajukahjustusega poeg. Mured avaldusid alles paar kuud pärast lapse sündi. Kahjuks Tallinna haiglas keegi meie peret ei toetanud, ka ei selgitatud ega õpetatud, mis saab edasi. Pidin ise uurima ja

vaatama, kuidas edasi tegutseme. Kaheaastasele lapsele määras silmaarst prillid ning soovitas abi küsida sotsiaaltöötajalt. Siis kohtusingi selle ameti pidajaga esimest korda. Aidata ta ei osanud, tema soovitus oli: iga pere valib ise, kas osta lapsele prillid või leiba. See ütlus on mul siiani valusalt mees ning abivajajaga kohtudes mõtlen ikka, kuidas ma ise olin abipalujana teisel pool lauda.

Rakvere Linnavalitsuse sotsiaalosalakonnas töötab 7 inimest: osakonna juhataja, sotsiaaltöö peaspetsialist (täiskasvanute juhtumikorraldaja), kolm lastekaitsepspecialisti ja veel kaks töötajat, kes menetlevad toetuste taotlusi ja nõustavad inimesi.

Linn nagu teisedki

Rakvere Linnavalitsus on osutanud sotsiaalteenuseid allasutuse kaudu juba aastast 2001. See on meil teistmoodi lähenemine kui mujal maakondades, kuid meie arvates saab teenuseid arendada nii kõige paremini.

Enamiku sotsiaalhoolekande seadusega määratud teenusest osutab linna elanikele Rakvere Sotsiaalkeskus, mis tegutseb kolmes majas. Suurimas hoones on koos laste päevakeskus, eakate päevakeskus, ilu- ja saunateenused. Majas tegutsevad ka laste tugispetsialistid: peretöötaja, lasteaedade sotsiaalpedagoog ja eripedagoog ning kolm

koolipsühholoogi. Peretöötaja rolli on vist kõige keerulisem mõista. Tema koordineerib meil tegutsevaid tugiisikuid sõltumata sellest, kas nad toetavad erivajadustega lapsi või lastega peresid.

Tugiisikuteenus lastele

Sotsiaalkeskuse kaudu osutatakse tugiisikuteenuseid. Rakveres on tugiisiku teenus minu arvates arenenud väga hästi. Otsime pidevalt võimalusi, kuidas muuta see töö veelgi enam juhtumipõhiseks. Linna palgal on viis töölepinguga tugiisikut, ülejäänud töötavad käsunduslepingutega. Tööl on veel ka neli tugitöötajat, kes osutavad tugiisikuteenust.

Erivajadustega laste tugiisik toetab koostööd kooli, lasteaia, pere ja sotsiaalosakonna vahel. Teenuse määramisel pole nii oluline puude raskustase ega tehtud otsus, kõige tähtsam on abivajadus. Kui abi on tarvis, võtab sotsiaalosakonnaga ühendust enamasti kool või lasteaedade sotsiaalpedagoog. Arutame koos, kuidas last toetada ning mis võimalusi on juba kasutatud. Kui tundub, et tugiisikuteenus oleks parim lahendus, siis võtab lapsevanem ühendust sotsiaalosakonnaga ja lapsele koostatakse juhtumiplaan, mille raames määratakse tugiisikuteenuse maht ning kestus.

Tihti pole lapsele puuet määratud ja vanem ei soovi seda valehäbi tõttu. Lapse käitumine vajab aga kindlasti asjatundlikku suunamist. Sel juhul tuleb lapsevanemaile hoolega selgitada teenuse olemust ja tema lapse võimalusi. Mitmed vanemad on algul skeptilised, et kuidas vajab mu laps hariduskeskkonnas tugiisikut, kui kodus pole probleeme. Kui aga kogetakse, et juba paari nädala pärast on laps rõõmsam ja rahulikum ning käib meeleldi lasteaias või koolis, siis usaldatakse meid. Paljud vanemad on otsinud abi erialaspetsialistidelt ning hiljem uurinud, kuidas saaks oma lapse tugiisikuga koostööd jätkata.

Teine tugiisikute grupp töötab lastega pere-dega. Tugiisik on määratud enamasti kuni 20 perele. Osa tugiisikuid aitavad peresid päevasel ajal, teised teevad seda öhtuti, pärast oma põhitööd. Nad suunavad, juhendavad ja motiveerivad. Igakuistel kohtumistel annavad nad lastekaitsespetsialistile olukorrast ülevaate ja saavad vajaduse korral ka ise nõu ja suuniseid. Meie peretöötaja on alati olemas, et hoida ja jõustada neid endid selles keerulises töös.

Teine sotsiaalkeskuse hoone asub Tuleviku tänaval. Seal käivad koos täiskasvanud erivajadusega inimesed, neile osutatakse teenuseid koostöös sotsiaalkindlustusametiga.

Kolmas maja on Vabaduse tänaval. Suure maja kahel korrusel on pisikesed toad eakatele ja erivajadustega inimestele. On ka kriisituba, ja kelder on kohandatud varjupaigaks inimestele, kel puudub kodu.

Sotsiaalmaja pakub tuge

Sotsiaalmaja on kogu aeg täis, sest eakad soovivad elada omaette, kuid samas nad mõistavad, et vajavad tuge. Sotsiaalmaja seda võimaldabki. See on nagu üks etapp enne hooldekodu. Eakaaslastega saab seal juttu rääkida ja koos ka aega veeta ning see annab palju elurõõmu. Rakvere Haigla köögist saab tellida sotsiaalmajja sooja lõuna, et ei peaks ise nii palju süüa tegema. Seda võimalust kasutavad paljud sotsiaalmaja elanikud.

Rakvere Linnavalitsus ostis varjupaigasteenust hankena aastaid. Mõne aasta eest tekkisid kodututega suured probleemid: nad veetsid aega bussijaamas, tarvitasid avalikes kohtades alkoholi, magasid pargipinkidel jne.

Probleemi arutades leiti, et oleks mõistlik võtta teenusekorraldus linna kohustuseks, sest Rakvere Sotsiaalkeskuse kaudu saab teenuseid arendada kõige tõhusamalt ja leida paremaid võimalusi, kuidas elu hammasrataste vahele jäänud inimesi rohkem aidata.

2018. aasta kevadest asi nii toimibki. Rakvere sai üle Eesti kuulsaks, kui haigla metsaserva tekkis kodututele oma majake, kus nad päevasel ajal saavad olla, et mitte hulkuda ja magada kesklinnas.

Ei oska öelda, mis on kõige rohkem muutnud meie varjupaiga klientide käitumist, kas ümberkorraldused, täiendavalt loodud sotsiaaltöötaja ja turvamehe töökohad või see omaette majake metsaserval, kuid enam ei kohta meie kodutuid purjuspäi linna vahel.

Meil on linnas veel neljaski maja. Seal on munitsipaalkorterid peredele, kes ei suuda omale korterit üürida. Maja asub rahulikus korterelamute piirkonnas, kuid sinna on ühistranspordiga keeruline jõuda. Seega tuleb ka mõelda, kuidas elanikud liikuma pääsevad. Majas on enamasti 1- ja 2-toalised korterid. Neis elavad üksikud eakad, lastega pered ja erivajadusega inimesed. Sotsiaaltöötajad käivad neid aitas.

Sotsiaalkortereid oleks rohkem vaja. Rakvere on arenev linn. Enamik korterelamuid on siin renoveeritud väga ilusaks, kuid see toob kaasa üürihindade tõusu. Paljudele peredele käib üürikorteri eest tasumine üle jõu või siis kasutavad nad üüri tasumiseks toimetulekutoetust.

Igale teenusele annab seadus piirid. Rakveres proovime neid piire oma inimeste vajadustega kohandada ja leida parimaid lahendusi. Kuid alati on inimesi, kelle arvates võiksim teha rohkem ja kiiremini.

Kuidas hoida ennast ja oma meeskonda?

Kui kõigist projektidest osa võtta ja ise aktiivselt kaasa mõelda, siis ei ole miski vastu tahtmist ja peale surutud. Sotsiaalvaldkonna projektid on suunatud tulevikku ja otsivad võimalusi, kuidas muuta teenused paremini kättesaadavaks.

Rakvere on üks kuuest hoolduskoordinatsiooni pilootprojektis osalenud linnast.

2019. aasta suvel lõppenud projekt oli meile suurepärase kogemus. Õppisime, kuidas paremini toetada eakaid ning pakkuda neile ruttu teenuseid, mis aitaksid ära hoida hooldeasutusse minekut. Saime mõtted, kuidas kaasata oma meeskonda uusi liikmeid ja mis oleksid nende ülesanded edaspidi. Meie plaanid jäid nüüd kahjuks kriisiolukorra tõttu ootele.

Sotsiaalteenuseid oleme arendanud Euroopa Sotsiaalfondi toel. Projekti kaudu on meil palgal neli tugitöötajat, kes pakuvad kombineeritult kolme toetavat teenust. 2020. aasta lõpus see võimalus paraku kaob. Seega peame suutma volikogule tõestada, et projekti ajal arendatud teenused peavad jätkuma samas mahus ka pärast projekti lõppemist. Tundub, et volikogu mõistab meid ja soovib jätkata sotsiaalteenuste arendamist.

Ootame huviga uusi Euroopa Sotsiaalfondi meetmeid, sest nii avanevad ka uued võimalused teenuste arendamiseks ja meie linna inimeste aitamiseks.

Märgata ja tunnustada tuleb inimesi, kelle töö on teiste abistamine. Meie linnavalitsus hindab kõiki sotsiaalvaldkonna inimesi. Märtsis on sotsiaaltöötajate päev. Rakveres oleme ühe päeva pühendanud oma linna sotsiaaltöötajatele. Teeme siis ikka midagi uut moodi ja võtame aega enda jaoks.

Sotsiaaltöötajad on alati valmis andma ja toetama, kuid nad kipuvad ennast ära unustama. Meie meeskond on kasvanud iga aastaga. Sotsiaalkeskuse direktor tuletab kogu aeg meelde algusaegu, kui koosolekut pidama mahuti ühte väikesse tupp. Nüüd ei mahu me enam väikesesse bussigi, väljasõitude jaoks tellime ikka üle 40-kohalise bussi.

Uute sotsiaaltöötajate lisandumine teeb mulle ainult rõõmu! Minu jaoks on Rakvere tore ja armas linn, aastatega olen siin kodunenud. Mul on hea meel toetada kodulinna inimesi ning hindan väga neid, kes töötavad koos minuga sotsiaalvaldkonnas. **S**